

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

नृत्यकला पारंगत (एम.ए) कथक

परीक्षा : जून - २०२५

प्रथम सत्र

विषय : नृत्य - उत्पत्ती आणि विकास (24 E MAK-113)

दिनांक: ४/०६/२०२५	गुण: १००	वेळ: दु. २.०० ते ५.००
सूचना: १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. २) प्र.१. अनिवार्य आहे. ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.		
प्र.१. नृत्य परंपरांच्या जतन आणि उत्क्रांतीमध्ये शास्त्र, प्रयोग आणि परंपरा या संकल्पनांचे योगदान स्पष्ट करा.	(२०)	
प्र.२. तंत्रज्ञान, प्रेक्षकआणि सामाजिक बदलांचा कथक सादरीकरण शैलीवर होणाऱ्या प्रभावाची चर्चा करा.	(२०)	
प्र.३. गुप्तकाळातील नर्तनाचे स्वरूप ऐतिहासिक पुराव्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.	(२०)	
प्र.४. संतकवी, भक्तीग्रंथ आणि सादरीकरण परंपरांच्या संदर्भात भक्ती चळवळीने भारतीय शास्त्रीय नृत्याच्या पद्धती, उद्देश आणि अभिव्यक्तीमध्ये कसे परिवर्तन केले ते विशद करा.	(२०)	
प्र.५. टीपालिहा:	(२०)	
१. देवदासीप परंपरा आणि मंदिरातील विधींमधील त्याचे स्थान.		
२. प्राचीन भारतातील कलासादरीकरणाच्या जागा आणि कलाकार समुदाय.		
प्र.६. चार व्यावसायिक मार्गांच्या मदतीने अलिकडच्या वर्षात कथक नृत्यातील करिअरच्या संधी कशा वाढल्या आहेत ते स्पष्ट करा.	(२०)	

English Translation

Dance - Origin and Development (24 E MAK-113)

Instructions: 1) Attempt **any five** questions from the following.

2) **Q.1** is compulsory

3) All Questions carry equal marks.

- Q.1** Explain the concepts of Shastra, Prayog, and Parampara contribute to the preservation and evolution of dance traditions? (20)
- Q.2** Discuss the impact of technology, audience, and social changes on Kathak performance style. (20)
- Q.3** Explain the nature of dance during the Gupta period based on historical evidence. (20)
- Q.4** How did the Bhakti Movement transform the practice, purpose, and expression of Indian classical dance, with reference to saint poets, devotional texts, and performance traditions? (20)
- Q.5** Short Notes: (20)
1. Devadasi tradition and its role in temple rituals.
 2. Artistic spaces and performer communities in ancient India.
- Q.6** Explain how career opportunities in Kathak dance have expanded in recent years with the help of four professional paths. (20)